05/01/2019

Μητρ. Καστορίας: “Κέντρο της ζωής μας να γίνει ο Χριστός”

/ Γνώμες

Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καστορίας κ. Σεραφείμ, Υπερτίμου και Εξάρχου Άνω Μακεδονίας

«Δεύτε ουν, ίδετε παράδοξα θαύματα»1. Ο Ήλιος της Δικαιοσύνης λούζεται στου Ιορδάνη τα νερά. Η φωτιά βουτάει και σμίγει με τα νερά. Και ο Θεός από άνθρωπο αγιάζεται2.

Με αυτούς τους λόγους, ο Άγιος Πρόκλος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, μαθητής και διάδοχος στην αποστολική καθέδρα του Ιερού Χρυσοστόμου, εξυμνεί τα θαυμάσια της σημερινής μεγάλης δεσποτικής εορτής. Μάλιστα, ερμηνεύοντας το ιερό κείμενο της Αγίας Γραφής, παραλληλίζει τη Βάπτιση του Χριστού στον Ιορδάνη ποταμό με τον κατακλυσμό που έγινε επί Νώε στην Παλαιά Διαθήκη : «Εκεί το νερό έπνιξε τους ανθρώπους, εδώ το νερό του βαπτίσματος με τη χάρη του Θεού τους ανιστά. Εκεί ο Νώε έφτιαξε στέρεα κιβωτό από ξύλα, εδώ ο νοητός

Νώε, ο Χριστός, προσλαμβάνει από την άφθορο Παρθένο την κιβωτό του σώματος… Εκεί περιστερά που βάσταζε κλάδο ελαίας, εδώ το Πνεύμα το Άγιον εν είδει περιστεράς φανερώνει τον ελεήμονα Κύριο»3.

Ελάτε, λοιπόν, να ανυμνήσουμε «της περί ημάς του Θεού οικονομίας το μέγεθος»4, αφού για τα δικά μας παραπτώματα ο Θεός Λόγος έγινε άνθρωπος και επιτελεί την δική μας κάθαρση στον Ιορδάνη, Αυτός που είναι ο μόνος καθαρός και αμόλυντος.

Ελάτε να φιλοσοφήσουμε για την υπόθεση της σημερινής εορτής και μάλιστα να ερμηνεύσουμε σύμφωνα με τις υποτυπώσεις των θεοφόρων Πατέρων της Εκκλησίας, τη διακήρυξη του Ουρανίου Πατρός προς τον Βαπτιζόμενο Υιό, καθώς μας παραδίδουν τα κείμενα των Ιερών Ευαγγελιστών. «Ούτος εστίν ο υιός μου ο αγαπητός, εν ω ηυδόκησα»5.

Πρώτον. «Ούτος εστίν ο υιός μου ο αγαπητός»

Ο Χριστός δεν είναι ένας απλός άνθρωπος, αλλά ο Υιός του Πατρός, ο γεννηθείς υπό του Πατρός προ πάσης της κτίσεως. Είναι Εκείνος που γίνεται άνθρωπος δια φιλανθρωπίαν, προκειμένου να σώσει τον άνθρωπο. «Τούτον γαρ ο πατήρ εσφράγισεν ο Θεός»6. Είναι ο υιός της αγάπης του πατρός7, «ο ων εις τον κόλπον του πατρός»8, η ευδοκία του Πατρός πάντοτε. Ιδιαιτέρως όμως είναι ο εγγυητής της σωτηρίας των ανθρώπων. Είναι ο μεσίτης μεταξύ ημών και του Πατρός. Γι’ αυτό, ο Πατήρ αυτόν «αγαπά, ότι αυτός έδωκε την ψυχήν αυτού, ίνα πάλιν λάβη αυτήν»9.

Οι άνθρωποι Τον θεωρούσαν ως απλό άνθρωπο. Στα μάτια τους φαινόταν ως υιός του Ιωσήφ. Έτσι, περιέκρυβε τον εαυτό Του και την εξουσιαστική Του δύναμη. Όμως, για να μην αμφιβάλλει κανείς για την αυθεντικότητα της παρουσίας Του, της θείας αποστολής Του και του σωτηριώδους έργου Του, τώρα στα νερά του Ιορδάνου, «η Τριάς ο Θεός ημών… αδιαιρέτως πεφανέρωκεν»10. Ο Πατήρ μαρτυρεί την υιότητα του Υιού, ο Υιός κλείνει την κορυφή στον Βαπτιστή και Πρόδρομο, το Πνεύμα το Άγιον εν είδει περιστεράς κατεβαίνει ουρανόθεν.

Δεύτερον. «Ο υιός μου ο αγαπητός»

Αυτή η μαρτυρία του Πατρός, φανερώνει ότι ο βαπτιζόμενος είναι τέλειος Θεός και συγχρόνως τέλειος άνθρωπος. «Θεός όλος υπάρχων, όλος βροτός γέγονας, όλη τη Θεότητι μίξας, την ανθρωπότητα»11. Ακριβώς την ίδια μαρτυρία του Πατρός έχουμε και στο γεγονός της Μεταμορφώσεως στο όρος Θαβώρ : Ο μαρτυρούμενος Υιός φανερώνεται ότι είναι «απαύγασμα της δόξης του Πατρός»12, σύμφωνα με τον φοβερό λόγο του Αποστόλου Παύλου.

Το επίθετο «αγαπητός» φανερώνει τη σχέση του Πατέρα με τον Υιό. Είναι σχέση αγαπητική, σχέση ενότητος. Άλλωστε, ο ίδιος ο Χριστός μας αποκαλύπτει ότι «εγώ και ο πατήρ έν εσμέν»13.

Φανερώνει, ακόμη, η φράση αυτή κάτι που δυστυχώς σήμερα έπαψε να χαρακτηρίζει τους ανθρώπους• και αυτό είναι η αγάπη. Δείχνει, δηλαδή, τη θυσία που έκανε ο Θεός Πατήρ για το ανθρώπινο γένος. Πόσο συγκλονιστικοί είναι οι λόγοι του Χριστού : «Ούτω γαρ ηγάπησεν ο Θεός τον κόσμον, ώστε τον υιόν αυτού τον μονογενή έδωκεν, ίνα πας ο πιστεύων εις αυτόν μη απόληται, αλλ’ έχη ζωήν αιώνιον»14.

Αυτή η φράση ακόμη, προσδιορίζει και τις σχέσεις που εμείς οφείλουμε να έχουμε με το πρόσωπο του Χριστού. Είναι Αυτός, που θα πρέπει να αποτελεί το κέντρο της καρδιάς μας. Είναι Αυτός, τον Οποίο πρέπει να αγαπάμε «εξ όλης της καρδίας και εξ όλης της ψυχής και εξ όλης της ισχύος και εξ όλης της διανοίας»15, γιατί «αυτός πρώτος ηγάπησεν ημάς»16.

Τρίτον. «Ούτος εστίν ο υιός μου ο αγαπητός, εν ω ηυδόκησα»

Είναι αξιοπρόσεκτη, σύμφωνα με τον θεόπτη Άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά, η μαρτυρία του Ουρανίου Πατρός «εν ω ηυδόκησα». Σημαίνει ότι η ενανθρώπηση ήταν το κατ’ ευδοκία θέλημα του Θεού. Δηλαδή, η ενανθρώπηση προσχεδιάστηκε από τον Θεό ανεξάρτητα από το εάν ο άνθρωπος θα υφίστατο τα αποτελέσματα της πτώσεως. Γιατί απλούστατα, μόνο δια της ενώσεως του κτιστού με το Άκτιστο στο πρόσωπο του Σαρκωμένου Λόγου του Θεού θα μπορούσε να σωθεί και συγχρόνως να θεωθεί και να δοξασθεί στη Βασιλεία των Ουρανών. «Όλα όσα έγιναν στην Παλαιά Διαθήκη, επειδή ήταν αποτέλεσμα της πτώσεως του ανθρώπου, ήταν ατελή αφού δεν έγιναν σύμφωνα με το θέλημα του Θεού. Όλα όμως απέβλεπαν στην ενανθρώπιση του Λόγου... και την ένωση της θείας και της ανθρωπίνης φύσεως, την ένωση κτιστού και ακτίστου»17.

Άλλωστε και η θεμελίωση του κόσμου από την αρχή προς Αυτόν έβλεπε, τον μεν κάτω βαπτιζόμενον ως υιό ανθρώπου, από πάνω δε μαρτυρούμενον από τον Θεό ως μόνον αγαπητό Υιό, για τον Οποίον έγιναν τα πάντα και δια του οποίου έγιναν τα πάντα, όπως λέγει ο Απόστολος (Παύλος)18.

Θεοφάνεια, λοιπόν, σήμερα!

«Σήμερον η κτίσις φωτίζεται• σήμερον τα πάντα ευφραίνονται, τα ουράνια άμα και τα επίγεια. Άγγελοι και άνθρωποι συμμίγνυνται • όπου γαρ Βασιλέως παρουσία, και η τάξις παραγίνεται»19.

Η σημερινή δεσποτική εορτή έρχεται να μας υπενθυμίσει πως όλα όσα συμβαίνουν στον τόπο μας και στην πολύπαθη πατρίδα μας (ανεργία, φτώχεια, μετανάστευση, χαμένη αξιοπρέπεια, παντοειδείς ταπεινώσεις, πνευματική κρίση) είναι αποτέλεσμα της δικής μας απομακρύνσεως από τον Θεό και της θεωρήσεως του ανθρώπου ως κέντρο του κόσμου και της ζωής του.

Γι’ αυτό και επιβάλλεται να εγκαταλείψουμε τη νοοτροπία αυτή, εάν θέλουμε να επιζήσουμε ως Ορθόδοξο Γένος, ακολουθώντας την Ορθόδοξη Παράδοσή μας, όπως την έζησαν οι Άγιοί μας. Να αποκτήσουμε θεανθρωποκεντρικότητα : δηλαδή κέντρο της ζωής μας να γίνει ο Θεάνθρωπος Χριστός και όχι ο άνθρωπος. Γιατί ο Χριστός είναι το φως το αληθινόν. Είναι ο ποιμήν ο καλός. Είναι η θύρα των προβάτων. Είναι η οδός, η αλήθεια και η ζωή. Είναι ο Ων και ο Ερχόμενος, ο ζων εις τους αιώνας.

Αυτήν την επιφανή ημέρα της πίστεώς μας, σας εύχομαι μέσα από την καρδιά μου, αδελφοί μου και παιδιά μου αγαπητά, η πορεία της ζωής μας να αυγάζεται από το φως του προσώπου Του και να αγιάζεται από την πλημμύρα της χάριτός Του.

Ο επιφανής Κύριος έσται μεθ’ υμών!

1. Άγιος Πρόκλος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Λόγος Ζ’ εις τα άγια Θεοφάνεια, PG 65,760
2. αυτόθι
3. πρβλ. αυτόθι
4. Ιδιόμελον της Ακολουθίας του Αγιασμού των Θεοφανείων
5. Ματθ. 3,17
6. Ιω. 6,27
7. Κολ. 1,13
8. Ιω. 1,18
9. πρβλ. Ιω. 10,17
10. Ιδιόμελο Γ’ Ώρας Θεοφανείων
11. Ωδή γ’ του Κανόνος της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος
12. Εβρ. 1,3
13. Ιω. 10,30
14. Ιω. 3,16
15. Λουκ. 10,27
16. Α’ Ιω. 4,19

17. πρβλ. Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, Ομιλία Ξ’ ρηθείσα εν τη αγία εορτή των Φώτων, ΕΠΕ 11,532-534
18. αυτόθι 533
19. Και νυν... Λιτής εορτής Θεοφανείων